

Po pierwsze gospodarka – znaczenie tegorocznej sesji parlamentu ChRL

Marcin Przychodniak, Damian Wnukowski

Zakończona 28 maja sesja Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych (OZPL) dotyczyła głównie poprawy sytuacji gospodarczej w ChRL. Jako najważniejsze cele premier Li Keqiang wskazał ustabilizowanie rynku pracy i podniesienie poziomu życia obywateli. Decyzje OZPL dot. Hongkongu czy oskarżenie Stanów Zjednoczonych o upolitycznienie pandemii potwierdzają, że Chiny chcą wykorzystać problemy USA i trwającą tam kampanię wyborczą do wzmocnienia swojej pozycji międzynarodowej, a także odwrócić uwagę od swojej trudnej sytuacji gospodarczej. Unia Europejska nie zaostri polityki wobec Chin, z którymi chce współpracować w rozwiązywaniu problemów globalnych. Będzie jednak nadal asertywnie podchodzić do relacji z tym państwem np. w kwestii dostępu do rynku UE czy prawa międzynarodowego.

OZPL pełni funkcję chińskiego parlamentu. Obraduje w trybie sesyjnym i zatwierdza decyzje kierownictwa KPCh. W tym roku ze względu na pandemię sesja została przeniesiona z marca na 22–28 maja i skrócona z dwóch do jednego tygodnia. OZPL zebrał się też w szczególnej dla Chin sytuacji – po publikacji historycznie [złych wyników gospodarczych z pierwszego kwartału br.](#) Towarzyszyły temu oskarżenia USA o zaniedbania Chin w powstrzymaniu epidemii. Ponadto m.in. UE i Australia wystąpiły w WHO z inicjatywą wszczęcia dochodzenia w sprawie reakcji ChRL po wykryciu pierwszych zachorowań na COVID-19. Decyzje OZPL dotyczyły głównie wsparcia gospodarki w kryzysie i zaostżenia kontroli nad Hongkongiem.

Decyzje gospodarcze. Na otwarciu OZPL premier Li Keqiang tradycyjnie przedstawił raport z prac rządu. Tym razem, po raz pierwszy od 1990 r., nie określił celu wzrostu gospodarczego ChRL na 2020 r. Jako powód podał niepewną sytuację na świecie w związku z pandemią. Wskazał jednocześnie, że głównymi celami gospodarczymi rządu będą ustabilizowanie rynku pracy i poprawa poziomu życia obywateli.

Aby osiągnąć te cele, władze zadeklarowały m.in. zwiększenie wydatków na utrzymanie zatrudnienia, co ma pobudzić konsumpcję. Finansowane będą też inwestycje, w tym projekty urbanizacyjne i tzw. nowa infrastruktura, np. sieć 5G. Rząd m.in. wyemituje specjalne obligacje o wartości 140 mld dol. nieuwzględniane w oficjalnym długu publicznym i zwiększy możliwości zadłużenia prowincji o 220 mld dol. Łącznie wartość pakietu stymulacyjnego wyniesie 500 mld dol., czyli ok. 4% PKB, i będzie porównywalna ze wsparciem gospodarki w czasie kryzysu finansowego z lat 2007–2009. Tym razem jednak na wsparcie fiskalne zostanie położony większy nacisk niż na akcję kredytową. Może to wynikać m.in. z wysokiego poziomu zadłużenia w chińskiej gospodarce (rządu, przedsiębiorstw i gospodarstw domowych), które wynosi ponad 300% PKB. Większe wydatki spowodują wzrost deficytu. Rząd przewiduje, że wyniesie on 3,6% PKB, o 0,8 pkt proc. więcej niż rok wcześniej i najwięcej od połowy lat 90. XX w. Premier zapowiedział także kontynuację reform rynkowych, m.in. wzmocnienie systemu ochrony własności intelektualnej i otwarcie kolejnych branż na inwestycje zagraniczne, w tym w sektorze usług. Mają one zwiększyć konkurencyjność [chińskiej gospodarki](#) w długim okresie.

Polityka bezpieczeństwa i sprawy wewnętrzne. W dniu rozpoczęcia sesji OZPL władze ogłosiły, że oficjalny budżet obronny w 2020 r. wzrośnie do 1,27 bln juanów, czyli ok. 178,6 mld dol. (w 2019 r. było to 177,5 mld dol. przy niższym kursie dolara do juana). Stanowi to ponad 5% całego budżetu ChRL i 1,3% jej PKB. Wzrost wydatków militarnych (w juanach o ponad 6%) jest najwolniejszy od kilku lat, jednak znacznie wyższy niż przewidywany w tym roku wzrost PKB (wg Banku Światowego o 1%). Potwierdza to, że pozostają one niezależne od problemów gospodarczych, a zakończenie [modernizacji sił zbrojnych do 2035 r. jest priorytetem władz ChRL](#). Oficjalne dane uwzględniają tylko część wydatków Chin na obronność – Sztokholmski Instytut Badań nad Pokojem szacuje, że w 2019 r. ich całość mogła przekroczyć 260 mld dol.

OZPL zdecydowało też o rozpoczęciu prac nad wdrożeniem w Hongkongu ustawy o bezpieczeństwie. Może ona wejść w życie nawet już w czerwcu br. Ujawnione 20 czerwca fragmenty ustawy zakładają m.in. penalizację działań uznanych za wywrotowe wobec ChRL i zmierzających do secesji Hongkongu, także z inspiracji zagranicznej. Sędziów w tych sprawach wyznaczać będzie zależny od ChRL szef egzekutywy Hongkongu (normalnie decyduje o tym harmonogram prac sądu). Pozwoli też na działanie – w wybranych sprawach – chińskich organów bezpieczeństwa w regionie bez konieczności uzyskania zgody władz Hongkongu, co będzie de facto oznaczać ograniczenie lub zniesienie autonomii regionu. Zgodnie z deklaracją chińsko-brytyjską z 1984 r. powinna ona obowiązywać przynajmniej do 2047 r. Obowiązek uregulowania powyższych kwestii bezpieczeństwa przez hongkoński parlament określa ustawa zasadnicza z 1997 r. Władze chińskie chcą jednak zastosować inne rozwiązanie i umieścić nowe regulacje w tzw. aneksie III ustawy zasadniczej, co automatycznie wprowadzi je do systemu prawnego Hongkongu.

Polityka zagraniczna. Podczas sesji kluczowym tematem z dziedziny polityki zagranicznej były stosunki z USA. Decyzja OZPL dotycząca Hongkongu czy oskarżenia premiera Li i ministra spraw zagranicznych Wang Yi pod adresem USA o upolitycznienie walki z wirusem pogorszyły relacje chińsko-amerykańskie. Spór pogłębiła retoryka ChRL wobec Tajwanu. Premier powtórzył wolę zjednoczenia z wyspą, ale nie użył – w przeciwieństwie do lat poprzednich – przymiotnika „pokojowe”. Dzień po zakończeniu sesji na spotkaniu władz partyjnych nt. Tajwanu przewodniczący OZPL Li Zhanshu podkreślił, że [„opcja siłowa” jest możliwym, ale ostatnim z rozwiązań](#).

Podczas OZPL minister Wang wyraził wolę kontynuowania negocjacji umowy inwestycyjnej z UE oraz otwarcia rynku chińskiego. Jednocześnie z jego wypowiedzi wynikało, że [konfrontacyjna postawa chińskich dyplomatów w UE](#) mieści się w standardach obrony interesów ChRL. Delegaci podkreślali współpracę medyczną z innymi państwami jako element nowego, „zdrowotnego” Pasa i

Szlaku. Jego sednem jest promocja mechanizmów zarządzania kryzysowego np. w sytuacji epidemii, [w tym z wykorzystaniem technologii do inwigilacji](#).

Wnioski i perspektywy. Rząd ChRL jest gotowy do silnego wsparcia gospodarki, choć będzie ono mniejsze niż pakiety stymulacyjne wprowadzane np. przez USA czy [Japonię](#). Chce przy tym ograniczyć wpływ wydatków na oficjalny stan finansów publicznych (świadczy o tym emisja specjalnych obligacji), aby utrzymać wysoką ocenę wiarygodności kredytowej Chin. Z kolei brak celu wzrostu gospodarczego na ten rok da rządowi większą swobodę działania. Ożywienie w Chinach wpłynęłoby pozytywnie na odbudowę globalnej gospodarki, jednak będzie ono trudne do osiągnięcia, [m.in. z uwagi na niepewność wśród chińskich konsumentów](#). Zapowiedzi rządu ChRL staną się elementem nowego planu pięcioletniego (2021–2025), który zostanie zaprezentowany w marcu 2021 r. W dużej mierze będzie się koncentrował na zwiększaniu konsumpcji jako remedium na niestabilność popytu światowego.

ChRL chce wykorzystać problemy USA i trwającą tam kampanię wyborczą do wzmocnienia swojej pozycji międzynarodowej, czego dowodem będzie kontynuacja prac nad ustawą o bezpieczeństwie Hongkongu. Może ona jednocześnie służyć odwróceniu uwagi od złej sytuacji gospodarczej w ChRL. Chiny nie zrealizują też tzw. [umowy handlowej pierwszej fazy](#). Liczą na brak ostrej reakcji USA, których gospodarka została silnie dotknięta pandemią. ChRL odpowie też na ewentualne amerykańskie sankcje wynikające z decyzji w sprawie Hongkongu. Chińskie retorsje mogłyby dotknąć np. amerykańskie firmy działające w Hongkongu i ChRL.

Bardziej konfrontacyjna polityka ChRL wobec USA nie wpłynie znacząco na dalsze zaostrzenie unijnego stanowiska wobec Chin [wyrażonego w dokumencie „EU-China: Strategic Outlook” z 2019 r.](#) UE skoncentruje się na pragmatycznej współpracy z Chinami, np. w kwestiach klimatycznych. Będzie jednocześnie deklarować współpracę z USA m.in. w obronie prawa międzynarodowego i wolności obywatelskich, np. w ramach zaproponowanego przez Josepa Borrella nowego dialogu UE–USA nt. ChRL. Nie będzie to jednak oznaczać np. wspólnych sankcji wobec chińskich urzędników zaangażowanych w prace nad ustawą o Hongkongu. UE może też współdziałać z USA m.in. w rozwijaniu mechanizmu screeningu inwestycyjnego czy przy przenoszeniu z Chin produkcji strategicznych towarów, co wymaga jednak np. ustalenia wspólnego katalogu kluczowych sektorów. Aby temu zapobiec, ChRL będzie podkreślać gotowość do ustępstw gospodarczych wobec UE. Zapowiedzi reform rynkowych mogą być zachętą do utrzymywania produkcji w ChRL przez unijne firmy. W krótkim okresie, m.in. wobec osłabienia lokalnych przedsiębiorstw, szerokie otwarcie rynku chińskiego jest jednak mało prawdopodobne.